

Borbély László

GABIN

– Hogy érzed magad? – kérdezte a mostohabátyám halkán.

– Évával szívesebben tölténém az időt, mégis itt ácsorgok veled és nézem a mozdulatlan faleveleket – válaszoltam.

– Beleszerettél, ugye? Rosszul tetted! Mi vagy te érzékeny kóristalány, aki azonnal az oltár elé rohanna, miután elvették a szüzességét?

Az októberi eső nemrég mosta tisztára a forradalomtól lüktető főváros utcáit. A Svábhegyen nem volt harc. A Művész útra telepedő nyomasztó, esti csendet részeg nótázás törte meg. A mostohabátyám megigazította övében a revolvert, könyökével a bordáim közé döfött. Szál cigarettát tett a szája sarkába.

Éppen úgy, ahogy a francia Jean Gabintól látta a moziban.

Valamelyik szeretője elhitette vele, hogy hasonlít a filmszínészre, ezért legalább tízszer megnézte a moziban. A kedvence, a *Mire megvirrad* című film volt. Esténként, miután a füstös Partizán étterem redőnyét félig lehúzták, az utolsó keverttel a kezében, arról beszélt, hogy lehet bátran is meghalni, úgy, ahogy Jean Gabin tette a filmben.

Mi csak úgy szólítottuk őt: *Gabin*.

Valójában ugyanúgy hívták, mint édesapánkat, Svasznek Jánosnak.

Ha valamiért haragudott rám szikrákat szórt felém a szeme. Mintha az édesapánk figyelt volna engem.

Néztem az arcát és eszembe jutott a nap, amikor először találkoztam vele. Hatalmas, színesre festett mozi plakát előtt várakozott ránk. Hármásban néztük meg a filmet, már nem emlékszem, hogy melyiket. Az előadás után hívta el hozzánk édesapánk. Bemutatta édesanyámnak, mint elsőszülött gyerekét és leültette a terített asztalhoz.

Édesanyám szótlánul vette tudomásul, hogy Gabin aznap szabadult Aszódról, a fiatalokú bűnözők közül.

Habár Gabin letette a nagyesküt, hogy szakít a haverjaival, mire a németek megszállták az országot, rettegett verekedő, klasszikus vagány vált belőle. A trógerektől kezdve, a házmesterekig mindenki előre köszönt neki a Rózsák terén, ahol akkoriban laktunk.

A nők imádták...

Édesapám hónapokkal később eltűnt az orosz fronton. Budapest ostromakor elveszítettem az édesanyámat is.

Gabin vett magához, attól kezdve a nehéz fiúk között éltem.

*

A Normafa irányából jöttek azok, akikre vártunk. Megismertem Éva nevetését. Két egyenruhás karolt bele, mindkettő teljesen részeg volt. Az alacsonyabb alig állt a lábán. Gabin a kalapját hátratulva kilépett a kapu árnyékából és elindult a jókedvű társaság felé, hogy tüzet kérjen. Hangtalanul járt, mint az élet-halál küzdelmekben edzett izomzatú vadállat.

Talán öt másodpercig sem tartott az egész:

Az alacsonyabb meggyújtotta a gyufát és Gabin arca felé emelte mindkét kezét. A mostohabátyám villámgyorsan találta el a védtelenül hagyott állcsúcsot.

Jobbcsapott volt, gyilkos erejű.

Mire a másik észbe kapott, már őt is megrendítette egy balegyenessel. Szívós parasztyerek volt, csak két újabb horog után zuhant a macskakőre.

Kiugrottam a rejtekhelyről, hogy a két eszméletlent segítsek behúzni a kapu alá.

Elvettük a ruháikat és a fegyvereiket. Nekem a tizedes zubbonya jutott, a mostohabátyám vállán őrzető paroli volt. Az egyenruha nagyon szoríthatta, be sem tudta gombolni.

Belekaroltunk Évába és úgy tettünk, mintha részegek lennénk.

A négyemeletes villa előtt fekete gépkocsi állt, a kapunál egyetlen őrszem, Gabin következő gyanútlan áldozata, figyelt minket. Amikor Éva meglátta a géppisztolyos férfit, ringó csípővel, kihívóan sietett hozzá, hogy megölelje. Ha kacérkodni kellett profi volt. Értette a dolgát, csakúgy, mint a mostohabátyám, akinek ismét az ökleit használta.

*

Éva még akkor is reszketett a félelemtől, mikor kifelé jöttünk a doktor úrral, akit a villa alagsori pincéjéből szabadítottunk ki. Lőni nem kellett. Gabin zubbonya kicsit véres lett, a kését használta odabent. Magyarázkodásra nem jutott idő. Bevágódott a gépkocsi volánja mögé. Babrált valamit a drótokkal, majd beindította a motort. Éva mellé ült, én hátra a doktor úrral, aki kezet nyújtott nekem.

– Mi még nem ismerjük egymást – kezdte. – Dr. Róth Tibor nőgyógyász vagyok. Köszönöm, hogy ismeretlenül is ekkora kockázatot vállalt értem. Sajnos nem biztosíthatom arról, hogy megérte. Ugye tudja, hogy ezért felakaszthatják, ha fordul a kocka?

– Gabin sohasem árul zsákbamacskát – válaszoltam.

A mostohabátyám félbeszakított.

– Az akasztások átmenetileg elmaradnak. A kormány a szovjet csapatok kivonásáról és a varsói szerződés felmondásáról tárgyal napok óta.

– Akkor jó. Különben is, álmomban, Párizsban jártam – magyarázta az orvos. – Ez jót jelent. A tárgyalás előtt ugyanilyen álmom volt, és nem ítélték halálra. Néhány héttel ezelőtt hoztak ide először a Gyorskocsi utcából, ahová a tiltott vetélés miatt lecsuktak. Ez a villa amolyan ávós örömtanya volt, persze nem a kiskatonáknak. Az egyik százados kitalálta, hogy addig szeretkezik két örömlánnyal, amíg fel nem csinálja mind a kettőt. Nekem kellett volna megszakítanom a terhességüket, hogy utána mindent kezdhessenek az elejéről.

– Undorító állatok! – szólt közbe Éva.

– Nem állatok, hanem emberek. A kommunista terror dicső bástyái – javította ki Pengő.

– Ugye maga képtelen lett volna ilyen aljas dologra? – kérdezte Éva.

– Az életem forgott kockán...

– És azok a szerencsétlen kurvák? – Éva dühében belebokszolt az ülésbe hátulról. – Azokra nem is gondol?

Az orvos némán bámult ki az ablakon.

– Megnémult? – heccelte a mostohabátyám.

– A tisztek október 23-a után megszöktek a villából, a többiek pedig jobb híján zabáltak és ittak mindent, amit a kamrában találtak – folytatta az orvos. – Én túsznak kellettem. A két lány egyik reggel lelépett. Arra kértem őket, hogy keressék meg Évát a kórházban, és mondják el neki, mi történt velem. Titokban azt reméltem, hogy még mindig ugyanazon az osztályon dolgozik nővérként, ahol annak idején megismerkedtünk. Én túl gyáva voltam ahhoz, hogy megszökjek. Nem attól félttem, hogy lelőnek, a szívem mondott volna csődöt az első utcasarkon. De most, hogy kiszabadítottak, nincs mese, magukkal megyek.

– Van más választása? – érdeklődött Éva.

– Ha gondolja, szívesen kitesszük Sopronkőhidán – röhögött Gabin. – Ne féljen doktor úr, meg se állunk Bécsig, ahol a régi babája, Kövér Margó már vár magára. Ő még a magához hasonló lerobbant, galambősz ürgékbe is képes életet lehelni. Nagy barom volt, hogy nem szökött utána a háború végén. Képzelve, újra megnyitotta a nyilvánosházát! Csak nem talál megbízható személyzetet. A kidobó fiúk nem tudnak balhorgot ütni, a nődókik pedig elfuserálják a lányait, akiket senki sem tanított meg igazából szeretkezni. Szóval szükség van a szakemberekre.

– És ha nem sikerül kijutni az országból?

– Most minek siránkozik? A villából is kihoztuk, nem? Mindent megszerveztem, este indulunk, vöröskeresztes teherautón utazunk Győrig. A beszélőn megmondtam, hogy az adósa vagyok, mert 53-ban megmentette az életemet, a műtőasztalon. Még jó, hogy általános sebészetet is tanult, nemcsak nőket tapogat mindig.

– Miért, inkább Sztálin életét kellett volna megmentenem?

A mostohabátyám úgy röhögött, hogy majdnem nekiment a lámpaoszlopnak, amikor a Pobjedát a Városkútnál a Diós árok felé kormányozta.

Abban a pillanatban robbantotta be a hatalmas szélvédőt az első géppuskasorozat.

Néhány másodperc múlva, újra tüzet nyitottak. A gépkocsi nekivágódott a korlátnak. Éva sikoltozott, alig tudtam őt kiráncigálni az autóból, és belökni a töltés bokrai közé. Hason csúsztam vissza a sofőrüléshez, hogy kicibáljam a mostohabátyámat. Többet nem lőttek ránk.

– Nem lett volna szabad ellopni az autót... – nyögte Gabin, a mellkasán átnedvesedett az ing a vértől. – Mindenáron dicsekedni akartam, hogy milyen jól vezetek...

– Inkább ne beszélj! Valahogy elviszlek a kórházig. Nincs messze.

– Nem kell... Tudod, aki veszített, az elbukta... Mi van a dokival?

– Meghalt.

– Megyek utána... szerencsétlen kis biboldó... még a másvilágon sem tud létezni... árja testőr nélkül... Direkt visszanyúl értem, érzem....

Majdnem eltörte a karomat úgy szorította.

– Zsidónak nem jó lenni – suttogtam halkán.

– Miért? Kereszténynek jó?

Köhögni kezdett, vért köpött.

– Jól vezetek autót?

– Hát nem tudom a Jean Gabin hogy csinálja, de te életveszélyesen furikázol...

Nevetni akart. Habos vér buggyant ki a száján. Éva csukta le örökre a vagány szemét. A város felől fegyverropogás zaját hozta a dermesztő, hajnali szél.

Az október elmúlt, vadak lettünk, s nyomorultak.